

รายงานวิจัยเชิงบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
พื้นที่ตำบลท่าแขก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

อาจารย์ฤทัยทิพย์ จันทรสระแก้ว

ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสร้างพลังร่วมในการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน
โครงการย่อยที่ 2 สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสม
กับการพัฒนาเชิงพื้นที่

รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
โดยผ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนัก 3

ปีงบประมาณ 2561

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1//บทนำ	1-6
บทที่ 2//บริบทชุมชนท้องถิ่น	7-16
บทที่ 3//วิธีดำเนินการวิจัย	17-21
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	20-39
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายการวิจัย	40-45
เอกสารอ้างอิง.....	46

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันยาเสพติดเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มชุมชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน (สถานประกอบการ) และกลุ่มเฉพาะ โดยที่เป้าประสงค์สำคัญคือ เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสูงสุดของการป้องกันยาเสพติดคือ มิให้มีผู้เสพยาใหม่เกิดขึ้น โดยเน้นที่กลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา อายุระหว่าง 6 - 12 ปี กลุ่มเยาวชน นอกสถานศึกษาอายุระหว่าง 13 - 18 ปี ผ่านมาตรการป้องกันใน 2 ระดับคือ มาตรการป้องกันในกลุ่มทั่วไปและมาตรการป้องกันในกลุ่มเสี่ยง

สำหรับมาตรการดำเนินงานป้องกันในกลุ่มทั่วไปนั้น การป้องกันจะเน้นหนักไปที่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้แก่กลุ่มประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด และสามารถป้องกันตนเองและบุตรหลานให้ห่างไกลจากยาเสพติด รวมทั้งกลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการ สถานบันเทิงให้ปฏิบัติตามกฎหมายและมีความรับผิดชอบร่วมกันในสังคมที่จะป้องกันปัญหา ยาเสพติดในแต่ละพื้นที่ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การป้องกันยาเสพติดผ่าน สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี หอกระจายข่าว หมู่บ้านชุมชน หนังสือพิมพ์ส่วนกลางและท้องถิ่น การผลิตสื่อแผ่นพับ จุลสาร วารสาร โปสเตอร์ ป้ายโฆษณา ฯลฯ เพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติดให้แก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อเป็นช่องทางรองรับแจ้งข้อมูลเบาะแสด้านยาเสพติดและเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมทางเลือก

ด้านมาตรการการป้องกันกลุ่มเสี่ยง การป้องกันจะเน้นหนักไป 3 มาตรการย่อยซึ่งได้แก่

1. เน้นกำหนดกลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสเสี่ยงสูง และกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงต่อปัญหา ยาเสพติด เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่สุดในการป้องกันยาเสพติด โดยแต่ละพื้นที่จังหวัดค้นหากลุ่มผู้มีโอกาสเสี่ยงสูงและกลุ่มผู้มีโอกาสเสี่ยงกำหนดเป็นเป้าหมายดำเนินการและจัดทำแผนการป้องกันภาวะเสี่ยงของบุคคลเหล่านี้อย่างชัดเจน

2. เน้นจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการในเขตเมืองทุกจังหวัดและให้ความสำคัญในการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยพัฒนากลไกปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการทั้งในส่วนกลาง-ภาค- จังหวัด สืบสวนข้อมูลปัญหา ลดปัจจัยลบ สร้างปัจจัยบวก เสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมบังคับ

3. เน้นเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในพื้นที่ที่กำหนดเพื่อป้องกัน และสร้างคุณภาพชีวิตแก่เยาวชน โดยค้นหา/คัดกรอง/จำแนกกลุ่มนักเรียนตามภาวะความเสี่ยงประเภท จัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เยาวชน ป้องกันยาเสพติดและภาวะเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานกับมาตรการป้องกันยาเสพติดยังคงมีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการดำเนินงานกับเยาวชน กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดสูงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการป้องกันยาเสพติด มีการขยายการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน และประชาชนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งประชาคมหมู่บ้านเพื่อทำการสำรวจข้อมูลของกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่เสี่ยง ทำให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดเป็นไปอย่างตรงเป้าหมายที่แท้จริง ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมทางเลือก ทักษะชีวิต การร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนมีคุณภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถป้องกันตนเองและเพื่อนให้ห่างไกลจากยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังได้รับความร่วมมือดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนผ่านสื่ออย่างต่อเนื่องส่งผลให้ประชาชนตระหนักและให้ความร่วมมือป้องกันไม่ให้เกิดคนติเข้าสู่วงจรของยาเสพติด

มาตรการในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ มาตรการหลัก ได้แก่ การให้การศึกษาผ่านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) ซึ่งมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เยาวชนทั่วไป รวมถึงประชาชนทั่วประเทศ เป็นการตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่ โดยให้ความสำคัญเรื่องการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่ง รวมทั้งจัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อปัญหายาเสพติด สร้างคุณภาพชีวิตและทัศนคติให้กับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มเป้าหมายเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงอันดับแรกที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด

อีกมาตรการหนึ่งในการดำเนินการป้องกันยาเสพติด คือ การมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องเนื่องจากปัญหา เพราะยาเสพติดเป็นปัญหาที่ประชาชนทุกคนในสังคมจะได้รับผลกระทบไม่ทางตรงก็โดยอ้อม ดังนั้น การส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกันอันได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กร ประชาชน นักเรียนนักศึกษา และผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกกระบวนการดำเนินงานที่ประสานสอดคล้องกับการดำเนินงานของภาครัฐบาล ในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการต่าง ๆ ของรัฐเป็นรากฐานของประชาสังคมที่พึงปรารถนา และในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ประชากรกลุ่มเป้าหมายควรเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการ ตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาปัญหา วางแผนในการดำเนินงาน และตัดสินใจพิจารณาทางเลือก ตลอดจนร่วมดำเนินงาน ปรับปรุงวิธีดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ตามแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว (2561- 2564) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่จังหวัดสระแก้วกำหนดไว้คือ การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของประชาชนให้สามารถปรับตัว ประกอบอาชีพ และมีสภาพแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดีโดยที่กำหนดเป้าประสงค์ที่ 1 ไว้ว่าเป็นเมืองแห่งความสุข ประชาชนเป็นคนดี มีสุขภาพดี รายได้ดี และสิ่งแวดล้อมดี หนึ่งในกลยุทธ์ภายใต้เป้าประสงค์ดังกล่าวรวมถึงการมีอนามัยสิ่งแวดล้อม และสุขภาวะที่ดี รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

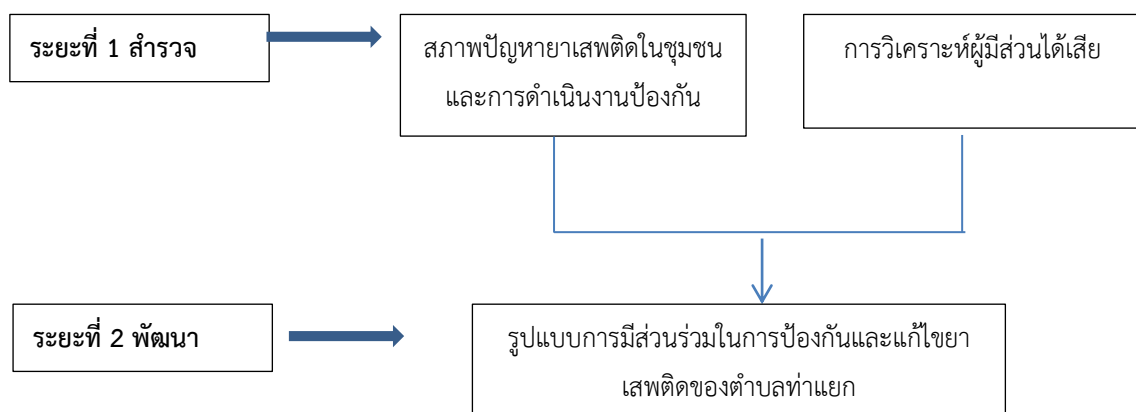
ผลจากการสำรวจสภาวะการณ์ทางสังคมของจังหวัดสระแก้วและจากการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัย พบว่า ในตำบลท่าแยก ซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้วยังคงมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษภายในเขต อำเภอเมือง จากสภาพดังกล่าวผนวกกับการกระจายยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้จังหวัดต้องเฝ้าระวังและปราบปรามอย่างเข้มงวด ต่อเนื่อง และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชน

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัญหาในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่และสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเน้นไปที่การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

1.3 กรอบแนวคิด

1.4 ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องเนื่องจากปัญหาในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในพื้นที่และสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเน้นไปที่การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงของพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
- 2) ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2 บริบทชุมชนท้องถิ่น

2.1 ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก

องค์การบริหารส่วนตำบลได้แบ่งเขตหมู่บ้านมีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนให้ความร่วมมือด้านการเลือกตั้งเป็นอย่างดี เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4,245 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 9,168 คน คิดเป็นร้อยละ 46.31 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2556 มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 6,272 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 9,168 คน คิดเป็นร้อยละ 69.10 ปัญหาคือการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูง มีจุดที่น่าสังเกตคือ มีการย้ายเข้าย้ายออกช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา นายกเทศมนตรี โดยเฉพาะ การคัดเลือกผู้ใหญ่บ้าน การแก้ไขปัญหายาขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ ขอความร่วมมือผู้นำ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบให้ระมัดระวังสอดส่องพฤติกรรมและให้รายงานอำเภอทราบ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เกี่ยวกับข้อกฎหมายของการเลือกตั้งที่กระทำได้และทำไม่ได้ให้ประชาชนได้รับทราบ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้พยายามแก้ไข โดยเรื่องจากการประชุมประชาคมท้องถิ่นทุกชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำ

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จากผลการประชุมทุกครั้งที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น มีประชาชนสนใจเข้าร่วมประชุมรวมทั้งแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงานตามความต้องการของประชาชน และประชาชนได้รับและมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดโครงการอบรมศึกษา ดูงาน ของคณะผู้บริหารสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อสม. และผู้นำหมู่บ้าน โครงการ

อื่นๆ สำหรับประชาชนอีกหลายโครงการ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เจริญเท่าเทียมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ และองค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงการจัดซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โครงการบางโครงการต้องระงับไว้เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ มีอัตรากำลังพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลจำกัด ไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านบริการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเขตการปกครอง ดังนี้

2.1 เขตการปกครอง

เดิมเป็นเขตการปกครองของอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ได้จัดตั้งเป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 26 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2539 และได้เปลี่ยนแปลงฐานะสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 113 ตอนพิเศษ 52 ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลท่าแยก ในวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2539 มีพื้นที่ 99.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 62,275 ไร่ ระยะห่างจากตัวจังหวัดสระแก้ว 18 กิโลเมตร

อาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลท่าแยก

ทิศเหนือ	ตำบลตลิ่งชัน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ตำบลโนนหมากเค็ง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
ทิศใต้	ตำบลหนองบอน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันตก	ตำบลโคกปี่ฆ้อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเขตการปกครองดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านป่าระกำ
- หมู่ที่ 2 บ้านคลองหอย
- หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแฝก
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองหนองเตียน
- หมู่ที่ 5 บ้านคลองหอย
- หมู่ที่ 6 บ้านคลองศรีเมือง
- หมู่ที่ 7 บ้านคลองน้ำเขียว
- หมู่ที่ 8 บ้านคลองผักขม
- หมู่ที่ 9 บ้านคลองปลาโต
- หมู่ที่ 10 บ้านท่ากะบาก
- หมู่ที่ 11 บ้านน้อย
- หมู่ที่ 12 บ้านกิโลสาม
- หมู่ที่ 13 บ้านเนินไฮ
- หมู่ที่ 14 บ้านน้ำล้อม

2.2 การเลือกตั้ง

เดิมองค์การบริหารส่วนตำบลได้แบ่งเขตการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ทั้งเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น 16 หน่วยเลือกตั้ง 15 หมู่บ้าน ดังนี้

- เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านป่าระกำทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบไปด้วย หมู่ที่ 2 บ้านหอยทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแฝกทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบด้วย หมู่ที่ 4 บ้านหนองเตียนทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 5 ประกอบด้วย หมู่ที่ 5 บ้านคลองหอยทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 6 ประกอบด้วย หมู่ที่ 6 บ้านคลองศรีเมืองทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 7 ประกอบด้วย หมู่ที่ 7 บ้านคลองน้ำเขียวทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 8 ประกอบด้วย หมู่ที่ 8 บ้านคลองผักขมทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 9 ประกอบด้วย หมู่ที่ 9 บ้านปลาโตทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 10 ประกอบด้วย หมู่ที่ 10 บ้านท่ากะบากบางส่วน
- เขตเลือกตั้งที่ 11 ประกอบด้วย หมู่ที่ 10 บ้านท่ากะบากบางส่วน
- เขตเลือกตั้งที่ 12 ประกอบด้วย หมู่ที่ 11 บ้านน้อยทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 13 ประกอบด้วย หมู่ที่ 12 บ้านกิโลสามทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 14 ประกอบด้วย หมู่ที่ 13 บ้านเนินไฮทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 15 ประกอบด้วย หมู่ที่ 14 บ้านน้ำล้อมทั้งหมด
- เขตเลือกตั้งที่ 16 ประกอบด้วย หมู่ที่ 15 บ้านปางสีดาทั้งหมด

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลท่าแยกส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมทางการเมืองเสมอมาและประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การช่วยเหลืองาน องค์การบริหารส่วนตำบล เสนอแนะในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานต่างๆ เช่น การประชุมประชาคมในการจัดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลประชุมประชาคมแก้ไขปัญหาความยากจน ฯลฯ

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ข้อมูลเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2556)

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 9,168 คน

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ข้อมูลเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 9,076 คน

จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ครั้งล่าสุด (พ.ศ. 2556)

- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 9,168 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 4,245 คน คิดเป็นร้อยละ 46.31

- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 9,076 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 6,272 คน คิดเป็นร้อยละ 69.10

ปัจจุบันนายกเทศมนตรีและสมาชิกมาจากคำสั่ง คสช. และปัจจุบันยังไม่มีเลือกตั้ง

2.2 ข้อมูล /บริบทชุมชน

2.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก เป็นพื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา พื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีน้ำตก แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติปางสีดา และมีอ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง พื้นที่บางแห่งราบลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกของตำบล ในพื้นที่หมู่ที่ 5,6,7,8,9,10,11,12,14 และ 15 จะเป็นพื้นที่ราบลุ่มบางส่วนอยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติปางสีดา และอ่างเก็บน้ำท่ากะบาก เหมาะสำหรับการพัฒนาให้เป็นแหล่งพักผ่อนและท่องเที่ยวต่อไป สภาภูมิอากาศมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือน กุมภาพันธ์

อุณหภูมิต่ำสุด 20.30 องศาเซลเซียส สูงสุด 35.50 องศาเซลเซียส

2.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดู ซึ่งมี 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนและแห้งแฉ้ง แต่บางครั้งอาจมีอากาศเย็น บ้างครั้งเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงหรืออาจมีลูกเห็บตกก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทุกปี เรียกว่า “พายุฤดูร้อน” อากาศร้อน จะมีอุณหภูมิระหว่าง 35 – 39.9 องศาเซลเซียส ร้อนจัด มีอุณหภูมิประมาณ 40 องศาเซลเซียสขึ้นไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ฝนตกมากในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม แต่อาจเกิด “ช่วงฝนทิ้ง” ซึ่งอาจนานประมาณ 1-2 สัปดาห์หรือบางปีอาจเกิดขึ้นรุนแรงและมีฝนน้อยนานนับเดือน ในเดือนกรกฎาคม แต่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เคยเกิดอุทกภัยรุนแรง มีฝนตกเฉลี่ยประมาณ 900 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงกลางเดือนตุลาคมนานราว 1-2 สัปดาห์เป็นช่วงเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว อากาศแปรปรวนไม่แน่นอน อาจเริ่มมีอากาศเย็นหรืออาจยังมีฝนฟ้าคะนอง อากาศหนาวอุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ 15 องศา

2.1.3 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย ประมาณ 75% ดินลูกรังประมาณ 15 % ลักษณะดินในพื้นที่เป็นดินเหนียวประมาณ 10 %

2.1.4 ลักษณะของแหล่งน้ำ

มีแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับ อุปโภค-บริโภค จำนวน 5 แห่ง แหล่งน้ำทั้ง 5 แห่งเคยเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการปรับปรุงก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อเพียงพอกับการอุปโภคและบริโภคของประชาชน ดังนี้

ลำห้วย	-	แห่ง	สระน้ำ	1	แห่ง
คลองชลประทาน	1	แห่ง	บ่อน้ำตื้น	207	แห่ง
ประปาหมู่บ้าน	15	แห่ง	บ่อบาดาล	55	แห่ง
บึง	-	แห่ง	อ่างเก็บน้ำ	1	แห่ง
แม่น้ำ	-	แห่ง	ฝาย	2	แห่ง
ลำคลอง/หนอง/บึงธรรมชาติ			21	แห่ง	
อื่นๆ (สระ)	-	แห่ง	เหมือง	-	แห่ง

2.1.5 ลักษณะของไม้และป่าไม้

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีป่าไม้ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติปางสีดา แต่มีต้นไม้ที่ชาวบ้านปลูกลักษณะของไม้เป็นไม้ยืนต้น ผลัดใบ

2.1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ตาราง 1 จำนวนประชากร

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวน (คร.)	จำนวนประชากร		หมายเหตุ
			หญิง	ชาย	
1.	บ้านป่าระกำ	193	327	296	
2.	บ้านหอย	330	574	552	
3.	บ้านทุ่งแฝก	124	240	247	
4.	บ้านหนองเตียน	383	511	555	
5.	บ้านคลองหอย	169	266	288	
6.	บ้านคลองศรีเมือง	344	578	578	
7.	บ้านคลองน้ำเขียว	235	347	397	
8.	บ้านคลองผักขม	320	586	553	
9.	บ้านคลองปลาโต	185	348	332	
10.	บ้านท่ากะบาก	481	900	908	
11.	บ้านน้อย	87	188	183	
12.	บ้านกิโลสาม	247	435	436	
13.	บ้านเนินไฮ	268	434	434	
14.	บ้านน้ำล้อม	155	298	325	
15.	บ้านปางสีดา	172	303	328	

2.1.7 ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ตาราง 2 จำนวนประชากรแยกตามอายุ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว			
	หญิง	ชาย	หมายเหตุ
จำนวนประชากร เยาวชน	2,327 คน	2,209 คน	อายุต่ำกว่า 0 - 25 ปี
จำนวนประชากร	3,291 คน	3,366 คน	อายุ 25-60 ปี
จำนวนประชากร ผู้สูงอายุ	708 คน	866 คน	อายุมากกว่า 60 ปี
รวม	6,326 คน	6,441 คน	ทั้งสิ้น 12,767 คน

2.1.8 การศึกษา

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรอายุ 15 - 60 ปีเต็ม ร้อยละ 99 อ่าน เขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้ เด็กอายุ 6-15 ปี ร้อยละ 100 ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ได้เรียนต่อชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า และที่ไม่ได้เรียนต่อมีงานทำ ร้อยละ 99 ด้านการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ปัญหาคือ ยังไม่สามารถที่จะแข่งขันกับเมืองใหญ่ๆ ได้ การแก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดกิจกรรมให้กับเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสนับสนุนอาหารเสริมนม อาหารกลางวัน ในหับทางโรงเรียน ในเขตพื้นที่ และร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ กับทางโรงเรียน

ตาราง 3 ข้อมูลโรงเรียนภายในเขตพื้นที่

สังกัด	สพฐ.	อปต.
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลท่าแยก		3 แห่ง
- จำนวนครูผู้ดูแลเด็ก		2 คน
- จำนวนผู้ดูแลเด็ก		9 คน
- จำนวนนักเรียน		143 คน
2. โรงเรียนสังกัด สพฐ. ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล	9 แห่ง	
2.1 โรงเรียนตำบลท่าแยก		
ระดับก่อนประถมศึกษา		
- จำนวนครู	9 คน	
- จำนวนห้องเรียน	11 ห้อง	
- จำนวนนักเรียน	254 คน	
2.2 ระดับประถมศึกษา		
- จำนวนครู	112 คน	
- จำนวนห้องเรียน	94 คน	
- จำนวนนักเรียน	1,531 คน	

2.1.9 สาธารณสุข

(1) หน่วยงานด้านสาธารณสุข

- โรงพยาบาลในเขตพื้นที่ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 4 แห่ง
เตียงคนไข้ จำนวน 30 เตียง
- ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน - แห่ง
- คลินิกเอกชน จำนวน - แห่ง

2.3 ทุน/ศักยภาพชุมชน

2.3.1 การเกษตร

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ดังนี้

- อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 65 ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด
- อาชีพค้าขาย ร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

2.3.2 การประมง

(ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการประมง)

2.3.3 การปศุสัตว์

- เป็นการประกอบกิจการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร กระบือ จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยประมาณ ดังนี้

โค	455	ตัว	กระบือ	125	ตัว	สุกร	60	ตัว
เป็ด	521	ตัว	ไก่	115	ตัว	อื่นๆ	815	ตัว

2.3.4 การบริการ

โรงแรม	-	แห่ง
ร้านอาหาร	8	แห่ง
โรงพยาบาล	-	แห่ง
สถานีขนส่ง	-	แห่ง (ท่ารถ 0 แห่ง)
ร้านเกมส์	11	แห่ง

2.3.5 การท่องเที่ยว

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีแหล่งท่องเที่ยว แต่ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การจัดงานประเพณีต่างๆ การจัดสร้างสวนสาธารณะสำหรับใช้พักผ่อนหย่อนใจ

2.3.6 อุตสาหกรรม

- จำนวนกิจการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (โรงสีขนาดเล็ก) จำนวน 1 แห่ง
(มีคณงานต่ำกว่า 10 คน หรือมีทรัพย์สินถาวรที่เกิน 5 ล้านบาท)

2.3.7 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การพาณิชย์

ธนาคาร	-	แห่ง	สถานีบริการน้ำมัน	2	แห่ง
บริษัท	-	แห่ง	ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า	-	แห่ง
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	-	แห่ง	ตลาดสด	1	แห่ง
ร้านค้าต่างๆ	68	แห่ง	โรงฆ่าสัตว์	-	แห่ง
ซูเปอร์มาเก็ต	-	แห่ง			

กลุ่มอาชีพ มีกลุ่มอาชีพ จำนวน 1 กลุ่ม กลุ่มหัตถกรรมไม้กวาด

2.3.8 แรงงาน

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 - 60 ปี อยู่ในกำลังแรงงาน ร้อยละ 95 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนกับจังหวัด ร้อยละ 73.99 ซึ่งสูงกว่ามาก แต่ค่าแรงในพื้นที่ต่ำกว่าระดับจังหวัด โดยเฉพาะแรงงานด้านการเกษตร ประชากรอายุระหว่าง 25 - 50 ปี บางส่วน ไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ รวมทั้งแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ

2.5.9 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

การนับถือศาสนา ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100

วัด 9 แห่ง

สำนักสงฆ์ 2 แห่ง

ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประมาณเดือน มกราคม
- แห่งข้างสืบสานประเพณีบุญผะเหวด ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีทำบุญกลางบ้าน ประมาณเดือน พฤษภาคม

- ประเพณีวันสงกรานต์ ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีลอยกระทง ประมาณเดือน ตุลาคม พฤศจิกายน
- ประเพณีวันเข้าพรรษา ออกพรรษา ประมาณเดือน กรกฎาคม ตุลาคม พฤศจิกายน

2.5.10 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน วิธีการเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหม วิธีการทอเสื่อจากต้นกก และวิธีการจับปลาธรรมชาติ

ภาษาถิ่น ส่วนมากร้อยละ 90 % พูดภาษาอีสาน

2.5.11 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ เสื่อที่ทอจากต้นกก ผ้าที่ทอจากผ้าฝ้ายและผ้าไหม เครื่องจักสานที่ทำจากไม้ไผ่

2.4 ประเด็นบ่งชี้ สภาพปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนา

2.4.1 สาธารณสุข

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชาชนกรส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดแก่ประชากรในชุมชน เช่นกัน ได้แก่ โรคความดัน เบาหวาน โรคเอดส์ โรคไข้เลือดออก มือ-ปาก-เท้าในเด็ก และโรคอื่นๆ อีกมาก มีสถิติเข้ารับการรักษาพยาบาล ปัญหาคือประชาชนบางรายไม่ยอมไปคัดกรองหรือตรวจสุขภาพประจำปี การแก้ไขปัญหา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานสาธารณสุข โรงพยาบาล ได้จัดกิจกรรมร่วมมือกันรณรงค์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ซึ่งก็ได้ผลในระดับหนึ่ง ประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ต้องเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี สำหรับเด็กแรกเกิด - 6 ปี ผู้ปกครองสามารถเลี้ยงดูตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน มีเพียง 1 ราย เท่านั้น ที่ไม่ตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน บางครัวเรือนไม่ได้กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การใช้ยาเพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วยที่ไม่เหมาะสม การออกกำลังกายยังไม่สม่ำเสมอ และประชากรส่วนมากไม่ได้รับการตรวจสุขภาพ

2.4.2 อาชญากรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น แต่มีเหตุการณ์ลักขโมยทรัพย์สินประชาชน และทำลายทรัพย์สินของราชการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ดำเนินการป้องกันการเกิดเหตุดังกล่าว จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ส่วนมากครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาคือจากข้อมูลที่สำรวจพบว่ามี 9 ครัวเรือน ที่ไม่มีการป้องกันอุบัติเหตุอาชญากรรม วิธีการแก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด คือการติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดที่เป็นที่สาธารณะ ติดตั้งสัญญาณไฟกระพริบทางร่วมทางแยก ก่อสร้างหอนาฬิกาบอกเวลาและลูกศรบอกทาง รวมทั้งได้ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดบริการในช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดหลายวันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน แต่ปัญหาที่พบเป็นประจำคือการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะในสถานที่จัดงานดนตรี งานมหรสพ เป็นปัญหาที่ชุมชนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก การแก้ไขปัญหา คือการแจ้งเตือนให้ผู้ปกครองดูแลบุตรหลานของตน ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลกระทบ ผลเสียหาย และโทษที่ได้รับจากการเกิดเหตุทะเลาะวิวาท การขอความร่วมมือไปยังผู้นำ การขอคำสั่งจาก ตำรวจ ผู้นำ อปพร. เพื่อระงับเหตุไม่ให้เกิดความรุนแรง แต่จะไม่ให้เกิดขึ้นเลยยังเป็นปัญหาที่

ปัจจุบันไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ ทั้งที่มีการร่วมมือกันหลายฝ่าย เป็นเรื่องที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนต่อไปตามอำนาจหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้

2.4.3 ยาเสพติด

ปัญหายาเสพติดในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล จากการที่ทางสถานีตำรวจภูธรท่าแยก ได้แจ้งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลทราบนั้นพบว่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีผู้ที่ติดยาเสพติดแต่เมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นถือว่าน้อย และยังไม่พบผู้ค้า เหตุผลก็เนื่องมาจากว่าได้รับความร่วมมือกับทางผู้นำ ประชาชน หน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ช่วยสอดส่องดูแลอยู่เป็นประจำ การแก้ไขปัญหาของ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำได้เฉพาะตามอำนาจหน้าที่เท่านั้น เช่น การณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การแจ้งเบาะแส การฝึกอบรมให้ความรู้ ถ้านอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ ก็เป็นเรื่องของอำเภอหรือตำรวจ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ให้ความร่วมมือมาโดยตลอด

ตามท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ได้ดำเนินโครงการสำรวจข้อมูลพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เพื่อนำผลการสำรวจมาพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้แก่ชุมชน ผลการสำรวจพบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ประชากรที่สูบบุหรี่ จำนวน 300 คน ดื่มสุรา 171 คน

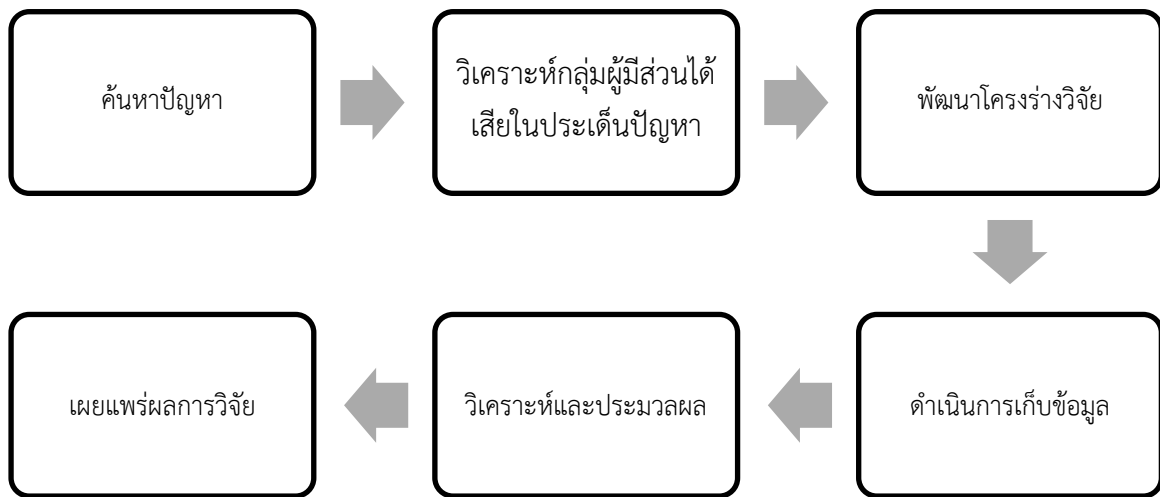
2.4.4 น้ำ

น้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำท่ากะบาก ซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปา สำหรับน้ำใต้ดินมีปริมาณน้อย ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ให้พอเพียงได้ และบางแห่งเค็ม ไม่สามารถใช้ดื่มและอุปโภคได้

2.4.5 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก ที่อยู่อาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ ตามลำดับ และมีพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ก็ได้แก่ ดิน น้ำ ต้นไม้ อากาศที่ไม่มีมลพิษ ปัญหาคือ เนื่องจากว่าพื้นที่บางส่วนเป็นดินเค็ม น้ำใต้ดินก็เค็ม หรือไม่ก็เป็นน้ำกร่อย ไม่สามารถที่จะนำน้ำจากใต้ดินมาใช้ในการอุปโภค-บริโภคได้ ต้องอาศัยน้ำดิบจากแหล่งอื่น และน้ำฝน น้ำในการเกษตรก็ต้องรอฤดูฝน มีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ ปัญหาคือยังไม่สามารถหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรได้เพิ่มขึ้น เพราะพื้นที่ส่วนมากเป็นของประชาชน เอกชน ปัญหาด้านขยะ เมื่อชุมชนแออัดขยะก็มากขึ้น การแก้ไขปัญหา องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เช่น โครงการจัดหาถังขยะรองรับขยะให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ โครงการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ของตนเองและที่สาธารณะรวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมืองให้ร่มรื่นสวยงาม ให้เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ฯลฯ

2.5 แนวทางการพัฒนา / แก้ไข ด้วยกระบวนการวิจัย

ที่มา : ปรับปรุงจากสมพันธ์ เตชะอธิก ธนาคาร ผินสู่และจตุมาพร พลพงษ์, 2560.

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว และเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ร่วมโครงการ
- 3.2 แผนงานการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

- 1.ประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จ.สระแก้ว
- 2.ผู้นำชุมชน
- 3.ผู้แทนจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
- 4.อาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 5.ผู้แทนจากส่วนราชการจังหวัดสระแก้วที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
- 6.ตัวแทนจากครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองผักขม ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

3.2 แผนงานและวิธีการดำเนินการวิจัย

ตาราง 3.1 แผนการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	เดือนที่							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	การทบทวนยุทธศาสตร์ แผนและประเด็นการพัฒนาของพื้นที่	✓							
2	การสร้างกรอบการวิจัยและการวิเคราะห์ผู้ส่วนได้เสีย		✓						
3	การสร้างเครื่องมือการวิจัย			✓					

4	การสำรวจและรวบรวมข้อมูล				✓	✓		✓	✓
5	การวิเคราะห์และประมวลผล						✓		
6	เผยแพร่ผลงาน								
7	เข้าร่วมสังเคราะห์งานเชิงประเด็น ร่วมกันนำสู่นโยบายสาธารณะ								

3.3 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือวิจัยชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้แก่ เครื่องมือการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และเครื่องมือในการสำรวจการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วย

3.3.1 กรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียของชุมชน

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียเพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมายของการวิจัยและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดของตำบลท่าแยก ซึ่งจะนำไปสู่รูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยกรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียแบ่งออกได้ตามกระบวนการดังนี้

ก. การแบ่งประเภทของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยในงานวิจัยนี้จะได้แบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียตรง 2) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียรอง และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหลัก

ข. ประเมินผลกระทบของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็นผู้กระทบเชิงบวก ผู้กระทบเชิงลบ และไม่มีผลกระทบ

ค. จัดลำดับอำนาจของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยการประเมินตามลำดับคะแนน ดังนี้

0 = ไม่มีข้อมูล

1 = มีบทบาท อำนาจน้อย

2 = มีบทบาท อำนาจบ้าง

3 = มีบทบาท อำนาจปานกลาง

4 = มีบทบาท อำนาจมาก

5 = มีบทบาท อำนาจสูง

ง. การชี้บ่งการสนับสนุนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยแยกเป็น 1) การชี้บ่งการเป็นผู้สนับสนุน ผู้คัดค้าน หรือเป็นกลาง 2) การชี้บ่งระดับการสนับสนุน โดยแบ่งออกเป็น 1) ระดับสูง 2) ระดับกลาง และ 3) ระดับต่ำ

3.3.2 แบบการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยปัญหายาเสพติดในชุมชน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดและแนวทางสร้างการมีส่วนร่วม

3.3.3 แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามในการสำรวจการดำเนินการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและคำถามสภาพการดำเนินการการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

3.4 เครื่องมือการถอดบทเรียน ผีเสื้อถอดบทเรียนกระบวนการ

ผีเสื้อถอดบทเรียนรายโครงการ (ทีม C) ประกอบด้วยรายละเอียดแต่ละส่วน ดังนี้

หัวผีเสื้อ: เป้าหมายสูงสุดของโครงการ

ปีกซ้ายบน: งานวิจัยเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง หลังจากที่ชุมชนและทีมวิจัยทั้งฝ่ายภาควิชาการและพื้นที่ (อบต.) ร่วมกันคิด และวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการงาน สสส.

ลำตัวซ้าย: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะ

ปีกซ้ายล่าง: กระบวนการในการทำงานวิจัยที่ใช้ในการทำงานของโครงการ (ในลักษณะ สร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย แบบบูรณาการพันธุกิจสัมพันธ์กับชุมชน และภาคี)

ปีกขวาบน: ผลการเปลี่ยนแปลง จากการสร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย ชุมชนเรียนรู้ (พร้อมยก Case Support)

ลำตัวขวา: ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง

ปีกขวาล่าง: นวัตกรรม องค์ความรู้ ชุดความรู้ และอะไรดี ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่คาดคิดและไม่คาดคิด จากโครงการ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

ในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามกรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียนั้น มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การชี้บ่งผู้มีส่วนได้เสียตามกรอบการวิเคราะห์ที่ได้กำหนด
2. การบันทึกตารางผู้มีส่วนได้เสียให้ครบถ้วน (Matrix)

ตาราง 3.2 ตารางMatrix การชี้บ่งตามกรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	ประเภทของผู้มีส่วนได้เสีย	ผลกระทบ	อำนาจ/บทบาท	การสนับสนุน	
				ลักษณะการสนับสนุน	ระดับการสนับสนุน

3. นำผลการวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้กับการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วม

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยคณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้
3. การประมวลผลข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อ คำนวณคะแนนและการแปรผลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลด้วยกัน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

เพื่อการค้นหากลุ่มเป้าหมายของการวิจัยและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดของตำบลท่าแยก ซึ่งจะนำไปสู่รูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียของชุมชนท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ตามกรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียในบทที่ 3 ดังนี้

ตาราง 4.1 ตารางMatrix การชี้บ่งตามกรอบการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	ประเภทของผู้มีส่วนได้เสีย	ผลกระทบ	ความสำคัญ	อำนาจ / บทบาท	การสนับสนุน	
					ลักษณะการสนับสนุน	ระดับการสนับสนุน
ประชาชนในตำบลท่าแยก	ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง	ผลกระทบเชิงบวก		3	สนับสนุน	2
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	ผู้มีส่วนได้เสียหลัก	ผลกระทบเชิงบวก		5	สนับสนุน	2
สถานีตำรวจ	ผู้มีส่วนได้เสียหลัก	ผลกระทบเชิงบวก		5	สนับสนุน	2
โรงเรียนในเขตพื้นที่	ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง	ผลกระทบเชิงบวก		5	สนับสนุน	3
สถานีในเขตพื้นที่	ผู้มีส่วนได้เสียรอง	ผลกระทบเชิงบวก		3	เป็นกลาง	2
ครอบครัว/ผู้ปกครอง	ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง	ผลกระทบเชิงบวก		4	สนับสนุน	3

จากผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดของตำบลท่าแยกพบว่า สามารถแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียออกเป็น 6 กลุ่มหลักได้แก่ ประชาชนในตำบลท่าแยก องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจ โรงเรียนในเขตพื้นที่ สถานีในเขตพื้นที่ และครอบครัว/ผู้ปกครอง

ตาราง 4.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามผลกระทบและอำนาจ

ผลกระทบ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	อำนาจ/บทบาท					
	0 ไม่มีข้อมูล	1 มีบทบาท อำนาจน้อย	2 มีบทบาท อำนาจบ้าง	3 มีบทบาท อำนาจปาน กลาง	4 มีบทบาท อำนาจมาก	5 มีบทบาท อำนาจสูง
ผลกระทบ เชิงบวก				สถาบัน ศาสนาใน เขตพื้นที่ ประชาชนใน ตำบลท่า แยก	ครอบครัว/ ผู้ปกครอง	องค์การ บริหารส่วน ท้องถิ่น สถานี ตำรวจ โรงเรียนใน เขตพื้นที่
ผลกระทบ เชิงลบ						
ไม่มี ผลกระทบ						

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามผลกระทบและอำนาจ พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจสูงและมีผลกระทบเชิงบวกได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจ และโรงเรียนในเขตพื้นที่ พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจมากและมีผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ กลุ่มครอบครัวและผู้ปกครอง และกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและมีผลกระทบเชิงบวก คือ สถาบันศาสนาในเขตพื้นที่ และประชาชนในตำบลท่าแยก

ตาราง 4.3 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามประเภทการสนับสนุนกับอำนาจ

ประเภทการสนับสนุน ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	อำนาจ/บทบาท					
	0 ไม่มีข้อมูล	1 มีบทบาท อำนาจน้อย	2 มีบทบาท อำนาจบ้าง	3 มีบทบาท อำนาจปาน กลาง	4 มีบทบาท อำนาจมาก	5 มีบทบาท อำนาจสูง
สนับสนุน			สถานี ตำรวจภูธร	ประชาชนใน ตำบลท่า แยก	ครอบครัว/ ผู้ปกครอง	องค์การ บริหารส่วน ท้องถิ่น โรงเรียนใน เขตพื้นที่
เป็นกลาง				สถาบัน ศาสนาใน เขตพื้นที่		

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามประเภทการสนับสนุนกับอำนาจ พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจสูงและเป็นประเภทผู้สนับสนุน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนในเขตพื้นที่ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจมากและเป็นประเภทผู้สนับสนุน ได้แก่ ครอบครัว/ผู้ปกครอง กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและเป็นประเภทผู้สนับสนุน ได้แก่ ประชาชนในตำบลท่าแยก กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจบ้างและเป็นประเภทผู้สนับสนุน ได้แก่ สถานีตำรวจภูธร และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและเป็นประเภทเป็นกลาง ได้แก่ สถาบันศาสนาในเขตพื้นที่

ตาราง 4.4 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามระดับการสนับสนุนกับอำนาจ

ระดับการสนับสนุน ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	อำนาจ/บทบาท					
	0 ไม่มีข้อมูล	1 มีบทบาท อำนาจน้อย	2 มีบทบาท อำนาจบ้าง	3 มีบทบาท อำนาจปานกลาง	4 มีบทบาท อำนาจมาก	5 มีบทบาท อำนาจสูง
ระดับสูง			ส ต า นี ตำรวจภูธร	ประชาชนใน ตำบลท่า แยก	ครอบครัว/ ผู้ปกครอง	องค์การ บริหารส่วน ท้องถิ่น โรงเรียนใน เขตพื้นที่
ระดับกลาง				สถาบัน ศาสนาใน เขตพื้นที่		
ระดับต่ำ						

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามระดับการสนับสนุนกับอำนาจ พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจสูงและระดับการสนับสนุนอยู่ในระดับสูง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนในเขตพื้นที่ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจมากและระดับการสนับสนุนอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ครอบครัว/ผู้ปกครอง กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและระดับการสนับสนุนอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ประชาชนในตำบลท่าแยก กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจบ้างและระดับการสนับสนุนอยู่ในระดับสูง ได้แก่ สถานีตำรวจภูธร และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและระดับการสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สถาบันศาสนาในเขตพื้นที่

ตาราง 4.5 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามบทบาทและความสำคัญ

ความสำคัญ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	อำนาจ/บทบาท					
	0 ไม่มีข้อมูล	1 มีบทบาท อำนาจน้อย	2 มีบทบาท อำนาจบ้าง	3 มีบทบาท อำนาจปาน กลาง	4 มีบทบาท อำนาจมาก	5 มีบทบาท อำนาจสูง
ไม่มีข้อมูล						
สำคัญน้อย						
มีความสำคัญ บ้าง						
มีความสำคัญ ปานกลาง				สถาบันศาสนา ในเขตพื้นที่		
มีความสำคัญ มาก			สถานี ตำรวจภูธร			องค์การ บริหารส่วน ท้องถิ่น โรงเรียนในเขต พื้นที่
มีความสำคัญ สูง				ประชาชนใน ตำบลท่าแยก	ครอบครัว/ ผู้ปกครอง	

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียตามความสำคัญกับอำนาจ พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจสูงและมีความสำคัญมาก ได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนในเขตพื้นที่ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจมากและมีความสำคัญสูง ได้แก่ ครอบครัว/ผู้ปกครอง กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและมีความสำคัญสูง ได้แก่ ประชาชนในตำบลท่าแยก กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจบ้างและมีความสำคัญสูง ได้แก่ สถานีตำรวจภูธร และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจปานกลางและมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สถาบันศาสนาในเขตพื้นที่

ตาราง 4.6 วิเคราะห์บทบาทผู้มีส่วนได้เสียกับกลยุทธ์การมีส่วนร่วม

กลยุทธ์การมีส่วนร่วม	อำนาจ/บทบาท					
	0 ไม่มีข้อมูล	1 มีบทบาท อำนาจน้อย	2 มีบทบาท อำนาจบ้าง	3 มีบทบาท อำนาจปาน กลาง	4 มีบทบาท อำนาจมาก	5 มีบทบาท อำนาจสูง
ความเป็นหุ้นส่วน	-					✓
การมีส่วนร่วม	-				✓	
การปรึกษาหารือ	-			✓		
การสื่อสารแบบ กระจายข้อมูลเข้า หากกลุ่มผู้มีส่วนได้ เสีย (Push Communication)	-		✓			
การสื่อสารแบบ ออกแบบสารตามผู้ มีส่วนได้เสีย (Pull Communication)	-	✓				

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามไปในการเก็บข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก ซึ่งผลที่ได้ปรากฏตามตารางด้านล่างต่อไปนี้

ตาราง 4.7 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. มีการอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน	90 (24.1%)	119 (31.9%)	135 (36.2%)	29 (7.8%)	-
2. มีเครือข่ายภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด	-	-	88 (23.6%)	95 (25.5%)	190 (50.9%)
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ	89 (23.9%)	128 (34.3%)	128 (34.3%)	28 (7.5%)	-
4. มีการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครประชาชน	-	91 (24.4%)	214 (57.4%)	8 (2.1%)	60 (16.1%)

จากข้อมูลพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า มีการอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 มีเครือข่ายภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในระดับน้อยที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆในระดับมาก จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3% เช่นเดียวกับในระดับปานกลาง และมีการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครประชาชนในระดับปานกลาง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4%

ตาราง 4.8 การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา	119 (31.9%)	194 (52%)	60 (16.1%)	-	-
2. มีการตรวจตราควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา	96 (25.7%)	217 (58.2%)	60 (16.1%)	-	-
3. มีการสนับสนุนการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนนอกเวลาเรียน	72 (19.3%)	241 (64.6%)	60 (16.1%)	-	-
4. มีการนำเยาวชนผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู	-	-	105 (28.2%)	-	268 (71.8%)

จากข้อมูลพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 52 มีการตรวจตราควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 มีการสนับสนุนการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนนอกเวลาเรียนในระดับมากที่สุด จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 และมีการนำเยาวชนผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในระดับน้อยที่สุด จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 %

ตาราง 4.9 ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องครอบครัวสีขาวป้องกันยาเสพติด	45 (12.1%)	238 (63.8%)	90 (24.1%)	-	-
2. มีการจัดกิจกรรมของชุมชน/หมู่บ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว	45 (12.1%)	209 (51.0%)	119 (31.9%)	-	-
3. มีการอบรมให้ความรู้กับครอบครัวของผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	43 (11.5%)	199 (53.4%)	131 (35.1%)	-	-
4. มีการอบรมหลักสูตรการป้องกันปัญหาเสพติดให้กับสมาชิกในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเสี่ยง	32 (8.6%)	195 (52.3%)	137 (36.7%)	-	9 (2.4%)

จากข้อมูลพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องครอบครัวสีขาวป้องกันยาเสพติดในระดับมากที่สุด จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 มีการจัดกิจกรรมของชุมชน/หมู่บ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวในระดับมากที่สุด จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 51 มีการอบรมให้ความรู้กับครอบครัวของผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระดับมากที่สุด จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 และมีการอบรมหลักสูตรการป้องกันปัญหาเสพติดให้กับสมาชิกในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ในระดับมากที่สุด จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติด	3.02	0.53	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติด	3.46	0.28	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติด	3.77	0.58	มาก
รวม	3.41	0.26	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยกในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.26 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.58 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยที่ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.28 และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยที่ 3.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.53

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติด

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
1. มีการอบรมกำนันผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน	3.72	0.91	มาก
2. มีเครือข่ายภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด	1.72	0.81	น้อย
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ	3.74	0.90	มาก
4. มีการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครประชาชน	2.90	0.94	ปานกลาง
รวม	3.02	0.53	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยกพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.53 โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.90 โดยข้อความที่ว่า มีเครือข่ายภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ได้คะแนนค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยที่ 1.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.82

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติด

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
1. มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา	4.15	0.67	มาก
2. มีการตรวจตราควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา	4.09	0.64	มาก
3. มีการสนับสนุนการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนนอกเวลาเรียน	4.03	0.59	มาก
4. มีการนำเยาวชนผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู	1.56	0.90	น้อย
รวม	3.46	0.28	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยกพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.28 โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.67 มีการตรวจตราควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยที่ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.64 มีการสนับสนุนการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนนอกเวลาเรียนในระดับมากค่าเฉลี่ยที่ 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.59 โดยข้อความที่ว่ามีการนำเยาวชนผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ได้คะแนนค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยที่ 1.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.90

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติด

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
1. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องครอบครัวสีขาวป้องกันยาเสพติด	3.87	0.59	มาก
2. มีการจัดกิจกรรมของชุมชน/หมู่บ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว	3.80	0.63	มาก
3. มีการอบรมให้ความรู้กับครอบครัวของผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.76	0.64	มาก
4. มีการอบรมหลักสูตรการป้องกันปัญหาเสพติดให้กับสมาชิกในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเสี่ยง	3.64	0.73	มาก
รวม	3.76	0.58	มาก

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยกพบว่า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.58 โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องครอบครัวสีขาวป้องกันยาเสพติดในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยที่ 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.59 มีการจัดกิจกรรมของชุมชน/หมู่บ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ค่าเฉลี่ยที่ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.63 มีการอบรมให้ความรู้กับครอบครัวของผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.64 และมีการอบรมหลักสูตรการป้องกันปัญหาเสพติดให้กับสมาชิกในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ได้คะแนนค่าเฉลี่ยที่ 3.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.73

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญสามารถสรุปผลออกมาได้ดังนี้

- 1) สถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดปี 2557 ในพื้นที่รับผิดชอบอยู่ในระดับไม่รุนแรงโดยปัญหาการแพร่ระบาดไม่ได้กระจายทั่วทั้งพื้นที่ แต่จะเกิดขึ้นเฉพาะบางสถานที่หรือมีเฉพาะบางกลุ่มประชากร ชนิดของยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า
- 2) เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติที่ ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา ทั้งยังได้มอบหมายให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนั้น ผลจากการสำรวจข้อมูลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ทุกแห่งมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น การแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด การฝึกอบรมอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแยก ประสบ ส่วนใหญ่ระบุ คือ ปัญหาบุคลากร กล่าวคือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด

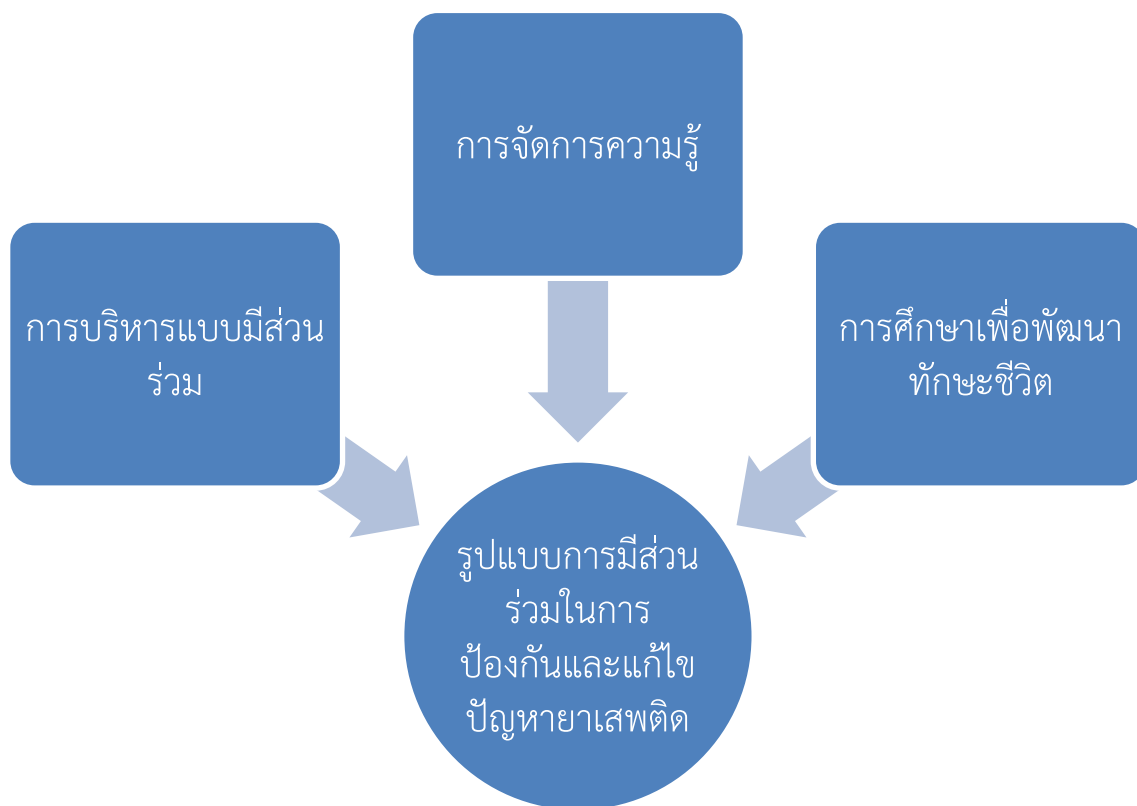
4) อุปสรรคที่พบคือ ไม่มีความเข้าใจสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่อย่างแท้จริงจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งส่งผลทำให้ไม่มีการขับเคลื่อนการทำงานด้านยาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประชาชนในท้องถิ่นไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา

5) รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชนโดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือการร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และยุทธศาสตร์หรือวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกัน

6) สำหรับความคิดเห็นเพื่อสร้างความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า จะเกิดขึ้นได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับ สถานการณ์ปัญหายาเสพติด ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สินครอบครัวเครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจความสำนึก และความตระหนักถึง ความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

4.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต

ผู้วิจัยได้ร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย การสำรวจระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และผลการสัมภาษณ์ โดยร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของตำบลท่าแยกแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ประกอบไปด้วย

(1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบไปด้วย 1.ให้ความรู้ผู้ประกอบการในการสร้างครอบครัวอบอุ่น 2. ส่งเสริมให้พื้นฟูวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวกับความรัก ความสามัคคี 3. จัดให้มีศูนย์เครือข่ายส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และนักศึกษา 4. สร้างเครือข่ายการทำงานของครู 5. สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 6. ส่งเสริมการจัดทำจิตสังคมบำบัดในโรงเรียน 7. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นตรวจตรานักเรียนนอกโรงเรียน 8. ฝึกอบรมครูผู้ปกครองให้ดูแลนักเรียนโดยไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 9. ประเมินสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน 10. จัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อการใช้สารเสพติดในโรงเรียน 11. สร้างกฎ ระเบียบของโรงเรียนร่วมกันทุกฝ่ายโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย 12. ส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้

เกี่ยวกับอาชีพ 13. สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมมือกันต่อต้านยาเสพติด 14. วิเคราะห์นโยบายยาเสพติดของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และ สภฐ. 15. ระดมความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน 16. ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน 17. จัดทำ MOU กับหน่วยงานอื่น เพื่อร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน 18. จัดให้มีระบบควบคุม กำกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน 19. กำหนดให้ผู้ปกครองต้องร่วมรับผิดชอบนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติดร่วมกับโรงเรียนอย่างจริงจัง 20. ส่งเสริมชุมชนให้ร่วมมือกันต่อต้านบุคคลที่เสพยาเสพติดและค้ายาเสพติด 21. มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบด้านยาเสพติดให้ชัดเจน 22. ให้ติดตามเอาใจใส่นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและจริงจัง 23. จัดทำแผน/โครงการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม 24. ระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นนำมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน 25. ส่งเสริมการสอนด้านอาชีพนอกเวลาเรียนปกติให้นักเรียน

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาใช้ในการร่างแบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำมาใช้กับชุมชนตำบลท่าแยก โดยนำกลยุทธ์จำนวน 10 ข้อไปสอบถามในการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งผลของการประชุมในหัวข้อความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 4.14 ความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้

กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
จัดทำ MOU กับหน่วยงานอื่นเพื่อร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน	3.79	0.41	เป็นไปได้มาก
จัดให้มีศูนย์เครือข่ายส่งเสริมความประพฤตินักเรียน	3.86	0.63	เป็นไปได้มาก
สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน	4	0.00	เป็นไปได้มาก
สร้างเครือข่ายการทำงานของครู	3.44	0.50	เป็นไปได้มาก
บ้าน วัด และโรงเรียนร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือเด็ก	4.27	0.45	เป็นไปได้มาก
สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมมือกันต่อต้านยาเสพติด	4.20	0.41	เป็นไปได้มาก
โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมมือกันจัดทำแผน/โครงการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่ชัดเจน	4.03	0.49	เป็นไปได้มาก
ขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการ Re-X-Ray	4.03	0.49	เป็นไปได้มาก

กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
นักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง (ตรวจปีสภาวะ)			
จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้เข้มแข็ง	3.96	0.56	เป็นไปได้มาก

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ด้านการจัดการความรู้ กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ประกอบไปด้วย 1. จัดกิจกรรมสอนศาสนาวันหยุด 2. จัดให้มีตำรวจให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน (D.A.R.E.) 3. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน 4. พานักเรียนไปศึกษาดูงานสถานศึกษาบำบัดเด็กที่ติดยาเสพติด 5. จัดกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth counselor) 6. จัดค่ายสอนทักษะชีวิต 7. ประสานเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) มาให้ความรู้ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาใช้ในการร่างแบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำมาใช้กับชุมชนตำบลท่าแยก โดยนำกลยุทธ์จำนวน 5 ข้อไปสอบถามในการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งผลของการประชุมในหัวข้อความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

กลยุทธ์การจัดการความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน	3.93	0.25	เป็นไปได้มาก
ให้นักเรียนหาข่าวเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติด และนำเสนอให้เพื่อนฟัง	3.86	0.63	เป็นไปได้มาก
นักเรียนไปศึกษาดูงานในสถานบำบัดเด็กที่ติดยาและกลับมาถอดประสบการณ์	4.0	0.00	เป็นไปได้มาก
ให้นักเรียนประกวดเขียนเรียงความจากความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด	3.58	0.50	เป็นไปได้มาก
รวบรวมความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า	4.27	0.45	เป็นไปได้มาก

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดประกอบไปด้วย 1. จัดโปรแกรมศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2. จัดโปรแกรมสุขภาพเพื่อพัฒนานักเรียน 3. ฝึกทักษะให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความเครียด

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาใช้ในการร่างแบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำมาใช้กับชุมชนตำบลท่าแยก โดยนำกลยุทธ์จำนวน 4 ข้อไปสอบถามในการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งผลของการประชุมในหัวข้อความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปรากฏผลตามตารางดังต่อไปนี้

กลยุทธ์	ค่าเฉลี่ย	ส ี ว น เบี ย ง เบน มาตรฐาน	การแปลผล
จัดโปรแกรมศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.31	0.47	เป็นไปได้มาก
จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรให้นักเรียนมีภาวะผู้นำ	4.03	0.49	เป็นไปได้มาก
ฝึกทักษะให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความเครียด	3.72	0.45	เป็นไปได้มาก
ฝึกทักษะให้นักเรียนรู้จักคบเพื่อน และอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข	3.86	0.35	เป็นไปได้มาก

4.5 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติด

ในการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงมีอยู่หลายมาตรการ แต่มาตรการที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างภูมิคุ้มกันในสถานศึกษาคือ การเน้นเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในพื้นที่ที่กำหนดเพื่อป้องกัน และสร้างคุณภาพชีวิตแก่เยาวชน โดยค้นหา/คัดกรอง/จำแนกกลุ่มนักเรียนตามภาวะความเสี่ยงประเภท จัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เยาวชน ป้องกันยาเสพติด และภาวะเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน

ในพื้นที่ตำบลท่าแยกนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นฐานการศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวน 2 แห่งซึ่งในช่วงการวิจัยดำเนินโครงการจัดการสอนหลักสูตร D.A.R.E. โดยความร่วมมือกับสถานีตำรวจปงสิตา โดยการจัดการกิจกรรมดังกล่าวจะเลือกจัดระดับชั้นละ 1 ภาคการศึกษาเท่านั้น หากจะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดจำเป็นต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกระดับชั้นการศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวมา การมีกิจกรรมการเรียนรู้ในการป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสมของสถานศึกษาในพื้นที่เพื่อให้นำไปเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ภายในสถานที่ศึกษา สามารถเป็นการดำเนินการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนกลุ่มเสี่ยงได้ จากการดำเนินโครงการ ทำให้ผู้วิจัยได้ร่างกิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสมกับระดับชั้นการเรียนของโรงเรียนในพื้นที่วิจัย โดยการออกแบบจากเครื่องมือการสร้างแบบการเรียนรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดของ Foundation for Drug Free World และ Scholastic โดยร่างกิจกรรมดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากหลักสูตรครูแดร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยร่างกิจกรรมมีการนำเรื่องทักษะสื่อสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคปัจจุบันมาปรับใช้ในการร่างกิจกรรมการเรียนรู้ และเน้นการให้นักเรียนได้มามีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากขึ้นผ่านกระบวนการสอนแบบร่วมมือ (collaborative learning)

4.5.1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติด

ร่างกิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติดที่จะนำไปทดลองใช้ในสถานศึกษาเขตพื้นที่ตำบลท่าแขก

ร่างกิจกรรม	วัตถุประสงค์
1) กิจกรรมการเรียนรู้ยาเสพติด 1.1 บทเรียนประเภทของยาเสพติดต้องโทษตามกฎหมาย 1.2 สื่อการเรียนการสอนแบบInfographic	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประเภทของยาเสพติดต้องโทษตามกฎหมาย
2) กิจกรรมวัดความรู้ยาเสพติด 2.1 แบบวัดความรู้ยาเสพติดต้องโทษตามกฎหมาย	เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนด้านยาเสพติดต้องโทษตามกฎหมาย
3) กิจกรรมสร้างแผนภาพโปสเตอร์ยาเสพติด 3.1 การอบรมการสร้างแผนภาพข้อมูล 3.2 การประกวดการออกแบบแผนภาพข้อมูล	เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างชิ้นงานกับโครงการป้องกันยาเสพติด

4.5.2 การประเมินร่างกิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติด

ข้อความถาม	เฉลี่ย	แปลผล
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้	4	ดีมาก
2.ความสอดคล้องสาระสำคัญและกิจกรรมการเรียนรู้	3.66	ดีมาก
3.กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.66	ดีมาก
4.กิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	4	ดีมาก

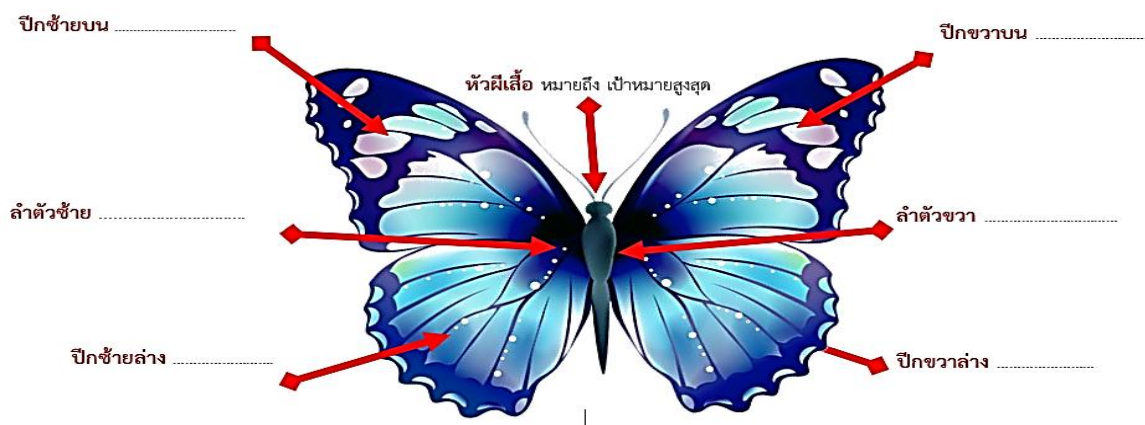
ข้อคำถาม	เฉลี่ย	แปลผล
5.กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4	ดีมาก
6.ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	5	ดีเยี่ยม
7.สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	4	ดีมาก
8.ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา	4	ดีมาก
9.วิเคราะห์ผลการประเมินแล้วนำมาใช้ในการสอนเสริม	4	ดีมาก
10.วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัดหรือ จุดประสงค์การเรียนรู้	3.66	ดีมาก
รวม	4	ดีมาก

ผลการทดสอบความเหมาะสมของกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 4.0

4.6 การถอดบทเรียน

ผีเสื้อถอดบทเรียน

การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่ความร่วมมือชุมชนท้องถิ่นบนฐานงานวิจัยเชิงพื้นที่

หัวผีเสื้อ: เป้าหมายสูงสุดของโครงการ ได้แก่ การป้องกันยาเสพติดกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่

ปีกซ้ายบน: ปรับกระบวนการวิจัยให้สอดคล้องกับชุมชน

ลำตัวซ้าย: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะ ได้แก่ นโยบายด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความรู้ และด้านการพัฒนาทักษะชีวิต

ปีกซ้ายล่าง: กระบวนการในการทำงานวิจัยที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ การสร้างเครือข่าย

ปีกขวาบน: ผลการเปลี่ยนแปลง จากการสร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย ชุมชนเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน

ลำตัวขวา: ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง

ปีกขวาล่าง: รูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว” ได้ข้อค้นพบ 3 ส่วนคือ 1) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนท่าแยก 2) ร่างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และ 3) กิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติด

5.1.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนท่าแยก

จากสถิติข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปี 2559 พบว่า จำนวนคดียาเสพติดในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรปางสีดามีจำนวนทั้งสิ้น 95 คดี มีผู้เสพจำนวน 84 คน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสำรวจสภาพการณ์ทางสังคมของจังหวัดสระแก้วและจากการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัย พบว่า ในตำบลท่าแยก ซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้วยังคงมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษภายในเขตอำเภอเมือง

ในขั้นตอนการวิจัยสำรวจถึงสภาพประเด็นปัญหาการป้องกันยาเสพติดภายในพื้นที่อำเภอท่าแยก ผู้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของพื้นที่ตำบลท่าแยกในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.41 โดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.77 โดยโรงเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.46 และชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.02

ตารางที่ 5.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของตำบลท่าแยก อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการป้องกันยาเสพติด	3.02	0.53	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการป้องกันยาเสพติด	3.46	0.28	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการป้องกันยาเสพติด	3.77	0.58	มาก
รวม	3.41	0.26	ปานกลาง

5.1.2 ร่างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผู้วิจัยได้นำผลการทบทวนวรรณกรรมมาใช้ในการร่างแบบประเมินความเป็นไปได้ในการนำมาใช้กับชุมชนตำบลท่าแยก โดยนำกลยุทธ์ทั้ง 3 ด้านไปสอบถามในการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งผลของการประชุมในหัวข้อความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปรากฏผลว่า ความเป็นไปได้ในการนำร่างมาใช้อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5.2 ร่างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	กลยุทธ์
<p>ด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม</p>	<p>จัดทำ MOU กับหน่วยงานอื่นเพื่อร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน</p> <p>จัดให้มีศูนย์เครือข่ายส่งเสริมความประพฤตินักเรียนสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนสร้างเครือข่ายการทำงานของครู</p> <p>บ้าน วัด และโรงเรียนร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือเด็ก</p> <p>สร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมมือกันต่อต้านยาเสพติด</p> <p>โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมมือกันจัดทำแผน/โครงการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนที่ชัดเจน</p> <p>ขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการ Re-X-Ray</p> <p>จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้เข้มแข็ง</p>
<p>ด้านการจัดการความรู้</p>	<p>จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน</p> <p>ให้นักเรียนหาข่าวเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติด และนำเสนอให้เพื่อนฟัง</p> <p>นักเรียนไปศึกษาดูงานในสถานบำบัดเด็กที่ติดยาและกลับมาถอดประสบการณ์</p> <p>ให้นักเรียนประกวดเขียนเรียงความจากความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด</p> <p>รวบรวมความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้า</p>
<p>ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต</p>	<p>จัดโปรแกรมศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรให้นักเรียนมีภาวะผู้นำ</p> <p>ฝึกทักษะให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความเครียด</p>

ฝึกทักษะให้นักเรียนรู้จักคบเพื่อน และอยู่ร่วมกับ
เพื่อนได้อย่างมีความสุข

5.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติด

จากการดำเนินโครงการ ทำให้ผู้วิจัยได้ร่างกิจกรรมการเรียนรู้การป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสมกับระดับชั้นการเรียนรู้ของโรงเรียนในพื้นที่วิจัย โดยการออกแบบจากเครื่องมือการสร้างแบบการเรียนรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดของ Foundation for Drug Free World และ Scholastic โดยได้มีการนำไปสอบถามข้อมูลย้อนกลับกับโรงเรียนและนักเรียนกลุ่มนำร่องอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการทดสอบความเหมาะสมของกิจกรรมพบว่า อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 4.0

โดยร่างกิจกรรมดังกล่าวมีความแตกต่างไปจากหลักสูตรครูแดร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยร่างกิจกรรมมีการนำเรื่องทักษะสื่อสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคปัจจุบันมาปรับใช้ในการร่างกิจกรรมการเรียนรู้ และเน้นการให้นักเรียนได้มา มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากขึ้นผ่านกระบวนการสอนแบบร่วมมือ (collaborative learning)

ร่างกิจกรรม	วัตถุประสงค์
1) กิจกรรมการเรียนรู้ยาเสพติด 1.1 บทเรียนประเภทของยาเสพติดต้องโทษตามกฎหมาย 1.2 สื่อการเรียนรู้การสอนแบบInfographic	เพื่อให้นักเรียนทราบถึงประเภทของยาเสพติด ต้องโทษตามกฎหมาย
2) กิจกรรมวัดความรู้ยาเสพติด 2.1 แบบวัดความรู้ยาเสพติดต้องโทษตามกฎหมาย	เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนด้านยาเสพติด ต้องโทษตามกฎหมาย
3) กิจกรรมสร้างแผนภาพโปสเตอร์ยาเสพติด 3.1 การอบรมการสร้างแผนภาพข้อมูล 3.2 การประกวดการออกแบบแผนภาพข้อมูล	เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างชิ้นงานกับ โครงการป้องกันยาเสพติด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวทางดำเนินการในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มความเป็นไปได้มากที่สุดในเรื่อง ของการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชน อาจเป็นเพราะเรื่องยาเสพติดที่ระบาดลงสู่เด็กในปัจจุบันนี้ ทางบ้านจะโทษโรงเรียนไม่ดูแลหรือดูแลน้อย โรงเรียนก็โทษบ้านว่าลูกตนเองใกล้ชิดกว่าครูยังดูแลไม่ได้ การบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงควรต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายและ

ทุกภาคส่วน สอดคล้องกับแนวความคิดของ มานพคณะโต กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของทุกฝ่าย เริ่มตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และทุกหน่วยงานองค์กรต่างๆ บ้าน วัด และโรงเรียนร่วมมือเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือเด็ก สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษา ที่กำหนดให้มีพระวิทยากร หรือผู้นำศาสนามาให้ความรู้แก่เด็ก เพื่อเป็นการกล่อมเกลาจิตใจ ให้เด็กรู้บาป บุญ ความดีและความชั่ว สร้างความตระหนักให้ ผู้ปกครองและชุมชนร่วมมือกันต่อต้านยาเสพติด

5.2.2 ด้านการจัดการความรู้

แนวทางดำเนินการในด้านการจัดการความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับแนวความคิดของ โกศล อินทวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด พบว่า การจัดการความรู้ บรรทัดฐานโทษพิษภัย ให้ความรู้กฎ กติกา ของโทษพิษภัยของยาเสพติด กระตุ้นให้นักศึกษามีการเรียนรู้ ภายหลังจากทดลอง เพื่อประเมินรูปแบบในกลุ่มนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาระดับการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ดีขึ้น รวมถึงให้นักเรียนหาข่าวเกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติด และนำเสนอข่าวให้เพื่อนฟัง สอดคล้องกับแนวคิดของเดฟ (Dave) กล่าวว่า การจัดการความรู้สามารถทำได้ 3 ลักษณะ คือ 1) การจัดการความรู้เป็นเอกสาร 2) การจัดการความรู้โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง 3) การจัดการความรู้โดยใช้กิจกรรมกระตุ้น การพานักเรียนไปศึกษาดูงานในสถานบำบัดเด็กที่ติดยา และกลับมาถอดประสบการณ์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้สัมภาษณ์ว่าการที่จะให้เด็กเกิดความรู้และจดจำได้ยั่งยืน ต้องให้เด็กได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรง การให้นักเรียนประกวดเขียนเรียงความจากความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด อาจทำให้เด็กได้ใช้องค์ความรู้ที่อยู่ในตนเอง กลับกรองออกมาเป็นเอกสาร ในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วมีความสามารถในการตัดสินใจ มีองค์ความรู้ในตัวเองเพื่อจะได้นำมาใช้ในกรณีที่เกิดปัญหา และการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ ยิ่งช่วยให้สะดวกในการศึกษา และหาความรู้ได้ดีนอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวคิด ว่า องค์ความรู้ คือ วิจารณ์ญาณซึ่งมีอยู่ในตัวคนอยู่แล้ว ควรสอนให้แสวงหาประสบการณ์ให้มากกว่าก็จะเกิดองค์ความรู้ในตนเอง และสามารถถ่ายทอดเป็นสื่ออื่นๆเผยแพร่ได้

5.2.3 ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า ว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก 4 ข้อ ดังนี้ 1) จัดโปรแกรมการศึกษาป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 2) จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรให้นักเรียนมีภาวะผู้นำ 3) ฝึกทักษะให้นักเรียนควบคุมอารมณ์และความเครียด 4) ฝึกทักษะให้นักเรียนรู้จักคบเพื่อน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อาจเป็นเพราะในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เด็กบางคนอาจปรับตัวไม่ทัน ประกอบกับภาวะสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สถาบันครอบครัวที่เป็นปัญหากดดัน หรืออาจเกิดจากสภาพของตัวเด็กเองที่ทำให้เด็กเกิดความเครียด และไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ จึงหันไปพึ่งยาเสพติดพิษมัย สุขอมรรีตัน แบ่งความเครียดเป็น 2 ชนิด 1) ความเครียดทางบวก เกิดจากต้องเผชิญกับ

ความท้าทายของงาน 2) ความเครียดทางลบ เกิดขึ้นเนื่องจากการถูกครอบงำ การแสดงออก คือขาดการควบคุมตนเอง คับอกคับใจ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย รู้สึกหวั่นไหวถึงความล้มเหลวถ้าความเครียดไม่ถูกทำให้หมดลง ก็เกิดปัญหาทั้งสุขภาพด้านร่างกาย และจิตใจที่รุนแรง กิจกรรมอาจช่วยให้เด็กมีทักษะในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ ซึ่งไพฑูริย์ แสงพุ่ม ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนไปใช้ยาเสพติด และวิธีการรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน พบว่า รูปแบบการดำเนินงานป้องกันเสพยาเสพติดในประเทศไทย คือ กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกทักษะและพัฒนาพฤติกรรม ได้แก่กิจกรรมค่ายทักษะชีวิตป้องกันการใช้สารเสพติด กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตป้องกันการใช้สารเสพติดด้วยวิธี Story line นอกจากนี้ การช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องของทักษะชีวิต นักวิชาการศึกษาได้สร้างเป็นโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยเหลือเด็ก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้โปรแกรมต่างๆ ได้ผล สอดคล้องกับ นรินทร์ นาคอร่าม ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด ก่อนและหลังการทดลองมีทักษะชีวิตในด้านทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกันส่วนในด้านความตระหนักในตนเอง และด้านเห็นคุณค่าในตนเอง หลังการทดลองนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวความคิดของ มณฑิรา อินคชสาร กล่าวว่า ภาษาและน้ำเสียงที่ควรใช้เพื่อให้เด็กปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรเป็นการสื่อสารให้คิดถึงตนเอง ให้ตระหนักถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง รักตนเองสื่อสารให้คิดถึงครอบครัว โทนเสียงในการสื่อสารเป็นลักษณะให้กำลังใจ ให้โอกาส และให้ทางเลือก อาจเป็นเพราะในช่วงของวัยรุ่นเด็กมักจะเชื่อและติดเพื่อน กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้เด็กรู้จักปฏิเสธในกรณีที่เพื่อนชวนให้ไปเสพยาเสพติด สอดคล้องกับแนวความคิดของ จิราพา พิพิธภณท์ ได้เสนอแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษา คือ การฝึกทักษะชีวิตเพื่อให้รู้จักปฏิเสธยาเสพติด และการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนนอกจากนี้ พิลเล่ (Peele) ได้มีความเห็นสอดคล้องกับ เลวินสัน (Levinson) ว่า ความสามารถที่มีบทบาทสำคัญในการเอาชนะยาเสพติดได้โดยสิ้นเชิง ต้องอาศัยคุณธรรมชีวิต คือ การใช้ชีวิตเชิงบวกกับชีวิตคนอื่นๆ สมาคมกับเพื่อนที่ดีมีค่าเชิงบวก สถาบันศาสนาเป็นความเชื่อที่จะสนับสนุนและเป็นเส้นทางชีวิตทางศีลธรรม ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่จะเอาชนะยาเสพติด นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญ ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต คือ การศึกษาที่เน้นแต่การสอนสิ่งที่มีอยู่ในหนังสือ แต่ควรสอนสิ่งที่นักเรียนจะสามารถเผชิญในชีวิตจริง ซึ่งเราอาจเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นวิชาชีวิตก็ได้เช่น ในทางพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงสอนวิชาชีวิตโดยการเริ่มต้นที่ 1) ไม่คบคนพาล(ทักษะการหลีกเลี่ยงคนพาล) 2) สัจสรรคบัณฑิต (ทักษะการเลือกคบคนดี) 3) บุชิตบุชนีย์ (บุชาคคนที่ควรบูชา/มองหากคนดีมาเป็นต้นแบบในชีวิต) 4) อยู่ในที่อันสมควร (รู้จักอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ

ความสุขความเจริญ) การจัดการศึกษาจึงควรเพิ่มทักษะชีวิตลงในหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการอยู่ในสังคมที่มากไปด้วยอันตราย

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดเป็นนโยบายให้โรงเรียนจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกโรงเรียน พร้อมจัดสรรงบประมาณและติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง
2. กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกระดับชั้น
3. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นในการดูแลเด็กไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
4. จัดการเรียนการสอนให้เด็กมีทักษะชีวิต และสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้นักเรียน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

Foundation for Drug Free World. (2018). Drug Prevention Activities: Reaching Youth Before Drugs Do. Retrieved at <https://www.drugfreeworld.org/takeaction/essay-poster-contests.html>

Levinson, M.H. The drug problem : A new view using the general semantics approach. Westport : Greenwood Publishing Comporting, 2002.

Scholastic. (2003). Student Activities Book. Retrieved at <http://headsup.scholastic.com/teachers/14-drug-education-activities>

ภาษาไทย

ไพฑูริย์ แสงพุ่ม. “ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนไปใช้ยาเสพติด และวิธีการ รูปแบบดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน”. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2549.

มานพ คณะโต. (2554). รายงานผลการ ศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดไอซ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552). บทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สมพันธ์ เตชะอธิก, ธนาкар พินสุ่และจตุติมาพร พลพงษ์. (2560). **คู่มือการวิจัยแก้ไขปัญหายาชุมชน**. ขอนแก่น: สำนักงานสุขภาวะและพัฒนาสังคม.